

İrkçılıkla birlikte yaşamayı öğrenmek gerek... İrkçılık sabit özelliklere sahip değildir, sürekli değişir; bir dönem ırkçılığın hedefi olan kesim birkaç parçaya ayrılabilir ve aralarından sadece bazıları hedef alınır.

Mesela ABD’de siyahlara karşı ırkçılık beyazların toplumsal özelliklerinden birisidir denilebilir. Yaklaşık 500 yıl önce İngiliz, Fransız, İspanyol köle tüccarları tarafından kıtaya getirilen Afrikalılar yıllarca plantasyonlarda çalıştırıldılar ve büyük zenginlik ürettiler. Köleciliğin yasaklanmasından sonra da ABD’de ırk ayrımı sürdü. Siyahlar beyazlarla birlikte okula gidemez, aynı havuza bile giremezdi. Ardından ırk ayrımı resmi olarak yasaklandı ama siyahlara karşı ırkçılık sürdü. Şimdi bile hapishanelerdeki siyahların oranı, nüfus içindeki oranlarından yüksektir. ABD’de polis şiddetiyle karşılaşan ve hatta öldürülenler arasında özellikle siyahlar vardır.

Ama hangi siyahlar?

ABD tarihinde ilk kez bir siyah –Obama- iki kere devlet başkanı seçildi. Siyahların bir bölümü beyazlar tarafından geniş oranda kabul edilmeye başlandı. Bunlar “bizden” siyahlardı. Bunlara karşı ırkçılık kaybolmadı ama azaldı. Eskiden bütün olarak ırkçılığın hedefi olan siyahlar ayrıştı, hatta bir bölümü “başka siyah”lardan hoşlanmamaya başladı.

Ülkeler arasında göçün artması, hızlı yolculuk imkanı ve internetin eskinin görece sabit sayılan zaman ve yer kavramlarını değiştirmesi sonucu, çok sayıda insan her yolu deneyerek daha iyi yaşayabileceğini tahmin ettiği ülkelere gitmeye çalışıyor. Kimisi savaştan, kimisi yoksulluktan, kimisi ise daha iyi bir gelecek umuduyla yaşadığı ülkeden ayrılıyor.

Gelmeyi başarabildikleri daha zengin ülkelere hayat tarzlarını da birlikte getiriyorlar ve genellikle dışlanmayla karşılaşılıyorlar. Max Frisch’in bir zamanlar göçmen işçilerle ilgili söylediği “işgücü istedik ama insan geldi” belirlemesi gerçekte yeni gelen herkes için geçerlidir. Yerleşik toplum ırkçı olmasa bile yeni gelenin özelliklerine yabancılaşma duyuyor ve onu dışlıyor. Ek olarak, eskiden beri bu ülkede bulunan ama aynı ülkeden gelmiş olanlar da genellikle yeni gelenleri hoş

karşılamiyor, onlara karşı yabancılik hissediyorlar. Bu yabancılik kolayca belirli bir insan grubuna karşı tutuma dönüştüğünde ırkçılık da başlamış oluyor.

Bu açıklamalardan hareketle ırkçılığın şu veya bu toplumda kolayca ortadan kalkmayacağı, yapı değiştirerek yıllarca sürebileceği söylenebilir.

Benzer özelliği Türkiye’de de görebiliriz. Eskinin ırkçılığı kendini Türk görmeyenlere yönelikti; Kürt, Rum, Laz vd. olamazdı, herkes Türktü. Şimdi ise sayıca az olmayan bir kesimde yeni gelenlerin Türk olmasını engelleme çabasını görebiliyoruz. “Suriyeli TC vatandaşı olamaz” anlayışı bunu ifade eder.

Herfried Münkler yıllar önce yayınlanan Die neuen Deutschen kitabında “yeni Almanlar”dan söz ederken, yenilerin olduğu gibi eskiden beri ülkede olanların da değişmesi gerektiğinden söz ediyordu. Çok sayıda yerleşik insan –eski göçmenlerin bir bölümü dahil- değişimin her türlüünü kabul etmedikleri için yenileri dışlarlar ve hatta onlara karşı ırkçılırlar.

Türkiye’de de benzeri bulunuyor. Eskiden Kürtler genel olarak dışlanırdı, kimsenin Kürt olduğu kabullenilmezdi. Şimdi değişti; “bizim Kürtler” ve diğerleri vardır artık...

Almanya’da da çok sayıda yeni Alman, diyelim 30 yıl öncesine göre büyük kabul görüyor; aynı kabulün çok yeniler için de geçerli olduğu söylenemez.

Sonuçta şu söylenebilir: ırkçılık bitmeyecek, hedef aldığı kitle sürekli değişerek sürecektir. Buna karşı sürekli mücadele edilecektir ama bu durum birlikte yaşama gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Çaresi sosyalizmdir, denilemez. Etkiler kuşkusuz, azaltabilir ama ortadan kaldıramaz. Demokratik Almanya Cumhuriyeti’nde ırkçılık resmen yoktu ama bu durum yabancı işçi olan Vietnamlıların dışlanmasını engellemezdi. (Konuyla ilgili araştırma kitaplarını okumanızı öneririm.)

Küba yönetimi ülkede siyahlara karşı ırkçılık bulunduğunu ve buna karşı mücadele ettiklerini söyleyerek en azından gerçeği gizlemiyor.

Bu bir “insanlık durumu”dur, kendini yüceltmek için başkalarını aşağılamaktan ırkçılığa geçiş zor değildir. Tarihte benzerini köleler arasında bile görebilirsiniz.

“Hepimiz köleyiz ama biz Roma'nın kölesiyiz.”

Sosyal psikolojinin önemli inceleme alanlarından birisidir.